

στῆ δὲ πάροιθ' αὐτῆς· τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη·
 “διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 ἤδη νῦν σὼ παιδὶ ἔπος φάο μῆδ' ἐπίκουθε,
 ὡς ἂν μνηστῆρσιν θάνατον καὶ κῆρ' ἀραρόντε
 ἔρχησθον προτὶ ἄστυ περικλυτόν· οὐδ' ἐγὼ αὐτῆ
 170
 δηρὸν ἀπὸ σφῶν ἔσομαι μεμαυῖα μάχεσθαι.”
 Ἦ καὶ χρυσεῖη ῥάβδῳ ἐπεμάσσατ' Ἀθήνη.
 φᾶρος μὲν οἱ πρῶτον εὐπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα
 θῆκ' ἀμφὶ στήθεσσι, δέμας δ' ὤφελλε καὶ ἦβην.
 ἄψ δὲ μελαγχροίης γένετο, γναθμοὶ δὲ τάνυσθεν,
 175
 κυάνεαι δ' ἐγένοντο γενειάδες ἀμφὶ γένειον.
 ἢ μὲν ἄρ' ὡς ἔρξασα πάλιν κίεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ἦϊεν ἐς κλισίην· θάμβησε δὲ μιν φίλος υἱός,
 ταρβήσας δ' ἐτέρωσε βάλ' ὄμματα μὴ θεὸς εἶη,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 180
 “ἀλλοιός μοι, ξεῖνε, φάνης νέον ἢ ἐπάροιθεν,
 ἄλλα δὲ εἶματ' ἔχεις, καὶ τοι χρῶς οὐκέθ' ὁμοῖος.
 ἦ μάλα τις θεὸς ἐσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὸν ἔχουσιν·
 ἀλλ' ἴληθ', ἵνα τοι κεχαρισμένα δώομεν ἱρὰ
 ἠδὲ χρύσεια δῶρα, τετυγμένα· φεῖδσο δ' ἡμέων”
 185
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
 “οὐ τίς τοι θεὸς εἶμι· τί μ' ἀθανάτοισιν εἵσκεις;
 ἀλλὰ πατὴρ τεός εἶμι, τοῦ εἵνεκα σὺ στεναχίζων
 πάσχεις ἄλγεα πολλά, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν.”
 190
 Ὡς ἄρα φωνήσας υἱὸν κύσει, καὶ δὲ παρειῶν
 δάκρυον ἤκε χαμαῖζε· πάρος δ' ἔχε νωλεμὲς αἰεὶ.
 Τηλέμαχος δ', οὐ γάρ πω ἐπέιθετο ὄν πατέρ' εἶναι,
 ἔξαυτίς μιν ἔπεσσι ἀμειβόμενος προσέειπεν·
 “οὐ σύ γ' Ὀδυσσεύς ἐσσι πατὴρ ἐμός, ἀλλὰ με δαίμων
 θέλγει, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω.
 195
 οὐ γάρ πως ἂν θνητὸς ἀνὴρ τάδε μηχανόωτο
 ᾧ αὐτοῦ γε νόω, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
 ῥηϊδίως ἐθέλων θείη νέον ἢ γέροντα.
 ἦ γάρ τοι νέον ἦσθα γέρον καὶ ἀεικέα ἔσσο·

καὶ στάθηκε μπροστά της· καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἡ Ἀθήνη·
 «Διογενὴ Λαερτιάδη, πολυμήχανε Ὀδυσσεά,
 αὐτὴν τὴν ὥρα στο γιο σου μίλα, τίποτα μὴν του κρύβεις,
 κι αφού οἱ δυὸ σας θάνατο καὶ φόνο στους μνηστήρες σχεδιάσατε
 να πάτε ἔπειτα στο ξακουσμένο ἄστυ· κι ἐγὼ ἡ ἴδια δεν θά 'μαι μακριὰ σας
 170
 για πολὺ, μια καὶ με φλέγει ο πόθος (μαζί μ' ἐσάς) να μάχομαι.»
 Εἶπε, καὶ με το χρυσὸ ραβδί της τον ἀγγίξε ἡ Ἀθήνη.
 Ρούχο ριχτὸ λοιπὸν πρῶτα πεντακάθαρο καὶ χιτῶνα
 του φόρεσε γύρω στα στήθη, καὶ το παράστημα τοῦ ἐνίσχυσε καὶ τὴ νιότη.
 Ἐγινε μελαφὸς ξανά στο χρῶμα, στα μάγουλα ἡ ἐπιδερμίδα τέντωσε,
 175
 καὶ σκούρα ἐγιναν τὰ γένια του τριγύρω στο πηγούνι.
 Αὐτὴ λοιπὸν αὐτὰ αφού ἔκανε ἐφυγε· ο Ὀδυσσεὺς πάλι
 πῆγε πρὸς τὴν καλύβα· ἐκθαμβὸς ἐμεινε ο ἀγαπητὸς του γιος,
 καὶ τρομαγμένος ἐστρεψε ἀλλοῦ το βλέμμα μήπως καὶ ἦταν κάποιος θεός,
 καὶ προσφωνώντας τον ἔλεγε λόγια που πετοῦν στον ἀνεμὸ·
 180
 «Διαφορετικὸς μου παρουσιάστηκες, ὦ ξένε, τώρα ἀπ' ὅτι προηγουμένως,
 ἄλλα τὰ ρούχα που φοράς, καὶ το χρῶμα σου δεν εἶναι πια το ἴδιο.
 Σίγουρα εἶσαι κάποιος θεός, ἀπὸ αὐτοὺς που ἔχουν τον ἀπέραντο οὐρανὸ·
 ἀλλὰ ἔλεος δεῖξε, θυσίες ευπρόσδεκτες να σου προσφέρομε
 καὶ δῶρα χρυσά, ωραία τεχνουργημένα· σπλαγχνίσου μας.»
 185
 Καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησε ἔπειτα ο πολυβασανισμένος θεῖος Ὀδυσσεύς·
 «Κανένας θεός δεν εἶμαι· γιατί με τους ἀθάνατους με προσομοιάζεις;
 Ο δικὸς σου πατέρας εἶμαι, για τον ὁποῖο ἐσύ στενάζοντας
 βάσανα πολλὰ πάσχεις, τις ὕβρεις των ἀνθρώπων ἀντιμετωπίζοντας.»
 190
 Ἔτσι αφού εἶπε το γιο του φίλησε, κι ἀπὸ τὰ μάγουλά του
 τὰ δάκρυα στο χῶμα κύλησαν, τὰ ὁποῖα πρὶν με βία συγκρατούσε.
 Καὶ ο Τηλέμαχος – δεν εἶχε πεισθεῖ ἀκόμη πως ἦταν ο πατέρας του –
 με λόγια πάλι πρὸς αὐτὸν ἀνταπαντώντας εἶπε·
 «Δεν εἶσαι σύ ο Ὀδυσσεὺς ο πατέρας μου, ἀλλὰ κάποιος θεός
 μ' ἐξαπατά, για να στενάζω ἀκόμη περισσότερο ὀδυρόμενος.
 195
 Γιατί θνητὸς αὐτὰ δεν θα μηχανευόταν ὁπωσδήποτε
 με το δικὸ του νοῦ, παρὰ μονάχα ἓνας θεός αυτοπροσώπως,
 εἰάν το ἤθελε, κάποιον θα ἔκανε με ευκολία νέον ἢ γέροντα.
 Ἀλήθεια, πρὶν ἴσσουν γέρος καὶ με κουρέλια ταπεινά ντυμένος·

νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικας, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.” 200
 Τὸν δ’ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 “Τηλέμαχ’, οὐ σε ἔοικε φίλον πατέρ’ ἔνδον ἐόντα
 οὔτε τι θαυμάζειν περιώσιον οὔτ’ ἀγάασθαι·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἔτ’ ἄλλος ἐλεύσεται ἐνθάδ’ Ὀδυσσεύς,
 ἀλλ’ ὄδ’ ἐγὼ τοιόσδε, παθὼν κακά, πολλὰ δ’ ἀληθείς, 205
 ἦλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.
 αὐτάρ τοι τόδε ἔργον Ἀθηναίης ἀγελεύεις,
 ἧ τέ με τοῖον ἔθηκεν, ὅπως ἐθέλει, δύναται γάρ,
 ἄλλοτε μὲν πτωχῷ ἐναλίγκιον, ἄλλοτε δ’ αὐτε
 ἀνδρὶ νέῳ καὶ καλὰ περὶ χροῖ’ εἴματ’ ἔχοντι. 210
 ῥήϊδιον δὲ θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
 ἡμὲν κυδῆναι θνητὸν βροτὸν ἠδὲ κακῶσαι.”
 Ὡς ἄρα φωνήσας κατ’ ἄρ’ ἔζετο, Τηλέμαχος δὲ
 ἀμφιχυθεὶς πατέρ’ ἐσθλὸν ὀδύρετο, δάκρυα λείβων.
 ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ὑφ’ ἱμερος ὦρτο γόοιο· 215
 κλαῖον δὲ λιγέως, ἀδινώτερον ἢ τ’ οἴωνοί,
 φῆναι ἢ αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, οἷσί τε τέκνα
 ἀγρόται ἐξείλοντο πάρος πετεηνὰ γενέσθαι·
 ὡς ἄρα τοί γ’ ἐλεεινὸν ὑπ’ ὀφρύσι δάκρυον εἶβον.
 καὶ νῦ κ’ ὀδυρομένοισιν ἔδυσ φάος ἠελίοιο, 220
 εἰ μὴ Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὄν πατέρ’ αἶψα·
 “ποίη γὰρ νῦν δεῦρο, πάτερ φίλε, νῆϊ σε ναῦται
 ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
 οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὄϊομαι ἐνθάδ’ ἰκέσθαι.”
 Τὸν δ’ αὐτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς· 225
 “τοιγὰρ ἐγὼ τοι, τέκνον, ἀληθείην καταλέξω.
 Φαίηκες μ’ ἄγαγον ναυσίκλυτοι, οἳ τε καὶ ἄλλους
 ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται·
 καὶ μ’ εὐδοντ’ ἐν νηϊ θοῇ ἐπὶ πόντον ἄγοντες
 κάτθεσαν εἰς Ἰθάκην, ἔπορον δέ μοι ἀγλαὰ δῶρα, 230
 χαλκὸν τε χρυσόν τε ἄλις ἐσθῆτά θ’ ὑφαντήν.
 καὶ τὰ μὲν ἐν σπήεσσι θεῶν ἰότητι κέονται·
 νῦν αὖ δεῦρ’ ἰκόμην ὑποθημοσύνησιν Ἀθήνης,

τώρα όμως με τους θεούς μοιάζεις που έχουν τον απέραντο ουρανό.» 200
 Και προς αυτόν ανταπαντώντας είπε ο πολυμήχανος Οδυσσεύς·
 «Τηλέμαχε, δεν σου ταιριάζει για τον πατέρα σου που βρίσκεται εδώ μέσα
 ούτε να αμφιβάλεις τόσο ούτε και να εκπλήσσεσαι·
 δεν πρόκειται να έρθει πια εδώ κανένας άλλος Οδυσσεύς,
 αλλά εγώ ο ίδιος απaráλλακτος, βάσανα περνώντας, και σε πολλά 205
 αφού περιπλανήθηκα, ήρθα το εικοστό έτος στην πατρική μου γη.
 Κι αυτό εδώ ωστόσο έργο της λαφυραγωγού Αθηναίης,
 η οποία τέτοιον με έκανε όπως αυτή θέλει, γιατί μπορεί,
 τη μιά να μοιάζω με φτωχό, την άλλη πάλι
 με άνδρα νέο κι ωραία ρούχα στο σώμα να φορά. 210
 Εύκολο για τους θεούς, που έχουν τον απέραντο ουρανό,
 σε άνθρωπο να δώσουν λάμψη και πάλι να τον κάνουν αποτρόπαιο.»
 Έτσι λοιπόν αφού είπε κάθισε, ο δε Τηλέμαχος
 σφιχταγγαλιάζοντας τον γενναίο πατέρα του θρηνούσε δάκρυα χύνοντας.
 Κι ανάμεσα στους δυό πόθος για θρήνο ξεσηκώθηκε· 215
 έκλαιαν γοερά, πιο έντονα απ’ ότι τα αρπακτικά πουλιά,
 οι αετοί κι οι γύπες οι γαμφώνυχες, που τα μικρά τους
 οι αγρότες άρπαξαν απ’ τη φωλιά πριν γίνουν ικανά για να πετάξουν·
 έτσι λοιπόν κι αυτοί κάτω από τα βλέφαρα έχυναν δάκρυα πικρά.
 Κι αυτούς του ήλιου η δύση θα τους έβρισκε ακόμη να θρηνούν, 220
 αν ξαφνικά προς τον πατέρα του δεν έλεγε ο Τηλέμαχος·
 «Με ποιό λοιπόν πλοίο την ώρα αυτή, αγαπημένε μου πατέρα, οι ναύτες
 στην Ιθάκη εδώ σε έφεραν; ποιοί καυχόντουσαν πως είναι;
 Γιατί νομίζω ότι εσύ δεν έφτασες εδώ πεζός.»
 Και προς αυτόν πάλι απάντησε ο πολυβασανισμένος θεός Οδυσσεύς· 225
 «Εγώ λοιπόν, παιδί μου, την αλήθεια (όλη) θα σου πω.
 Οι Φαίακες με οδήγησαν οι ξακουσμένοι για τα πλοία τους, οι οποίοι και άλλους
 ανθρώπους μεταφέρουν, όποιος τυχόν συμβεί να φτάσει στη δική τους γη
 κι εμένα σε πλοίο γοργοτάξιδο, στον ύπνο βυθισμένο, πάνω στον πόντο
 μεταφέροντας άφησαν στην Ιθάκη, και δώρα λαμπρά μου έδωσαν, 230
 χαλκό, χρυσό, και ρούχα πλήθος υφασμένα.
 Κι αυτά σε σπήλαιο με των θεών τη θέληση βρίσκονται·
 και τώρα πάλι εδώ έφτασα με συμβουλή της Αθηνάς,